

”Omfördela statliga medel
att följa den skolform där
majoriteten av elever med
dövhet, hörselnedsättning
befinner sig.”

Foto: Rizwan Wikholm

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Döva barn hör med cochlea-implantat – omfördela statliga resurser

När slutbetänkandet av utredningen om kvalitet i utbildningen för elever med funktionsnedsättningar, SOU 2016:46 presenterades var det många ute i verksamheterna (kommuner, kommunala hörselskolor, hörselhabilitering) som såg framför sig att Regeringen skulle ombesörja det som angavs i utredningen. Det handlar om samordning, ansvar och kommunikation. Den springande punkten var och är målgruppens (barn med dövhet/hörselnedsättning) förändring. Fler än 90 procent av de barn som föds döva genomgår cochleaimplantatbehandling och erhåller därmed en

tificiell hörsel. Kvaliteten på ”CI-hörseln” samt CI-operation utifrån tidig upptäckt och diagnos (nyföddhetsscreening) gör det möjligt för det stora flertalet döva barn av idag att utveckla talat språk och gå i skola på hemorten (något som bekräftas i SOU 2016:46).

SPSM tycks fortsatt ha ett mer kulturellt synsätt på undervisning av barn med dövhet/hörselnedsättning. Har SPSM överhuvudtaget funderat över vad CI-behandling redan vid fem månaders ålder (nu en realitet) kommer innebära för behoven i skolan hos målgruppen och hur

elevfördelningen kommer att se ut mellan kommunal grundskola/friskola och statlig specialskola?

Målgruppen döva och hörselskadade har förändrats

Det finns idag ett stort antal studier, som har visat att barn som har talat språk som sitt första språk (modersmål) har ordförråd, språk och läsförmåga i paritet med hörande (SOU 2016:46 bekräftar detta).

Behandling med cochleaimplantat har minskat behovet av fem specialskolor för döva och hörselskadade i Sverige. ➔

**"Barn ska tas emot i
specialskolan endast
om de har behov
av en tvåspråkig
undervisning i en
teckenspråkig miljö."**

➔ Utvecklingen följer andra länder i Norden såväl som globalt.

Cirka 3 000 elever med dövhet eller hörselnedsättning i åldern 7–16 år, vars hörselnedsättning är av sådant slag att de är i behov av habiliterande åtgärder (SOU 2016:46, sid. 782). 400 elever med dövhet/hörselnedsättning går i någon av de fem statliga specialskolorna (Skolverkets statistikdatabas) i Lund, Vänersborg, Örebro, Stockholm och Härnösand. Övriga elever i målgruppen går i kommunala grundskolor eller friskolor på hemorten.

Kristinaskolan, statlig specialskola i Härnösand har 26 elever från förskoleklass upp till och med årskurs 10. Kostnaden per elev och läsår är 1 159 000 kronor. Hur kan ett sådant flagrant slöseri från statens sida vara försvarbart. Ingen skolexpert skulle någonsin förordat en skola med 26 elever från årskurs 0–10. Både den språkliga och sociala miljön blir undermålig. Hur rekryteras behöriga lärare med ämneskompetens till 26 elever?

Redan den s.k. FUNKIS-utredningen (SOU 1998:66) menade att en teckenspråkig miljö måste omfatta ett tillräckligt antal elever för att elever ska kunna

utveckla språket samt ha möjligheter att välja sina kontakter med andra; precis som hörande barn har möjligheter till. FUNKIS-utredningen menade att antalet elever bör vara cirka 70 stycken för "att det ska vara möjligt att etablera tillräckligt stora undervisningsgrupper med elever i jämförbar ålder". Även Språkrådet menar att om eleverna sprids vid alltför många mindre skolor utvecklas inte heller det svenska teckenspråket som språk. Lärare vid specialskolorna har till SOU 2016:46 uttryckt önskemål om minst 100 elever vid specialskolorna.

SPSM försvarar 26 elever

När Barnplantorna ställer sig kritisk till en skola med 26 elever på Twitter tycks elevantalet inte vara något problem för SPSM, vars kommunikatörer svarar på Twitter:

"Vi anser inte att varken Kristinaskolan eller någon annan av de fyra ytterligare tvåspråkiga skolor som vi driver på uppdrag av regeringen är en fattig social och språklig miljö för eleverna. 26 heltidselever och 40 deltidselever. Fristående skolor från hela Sverige deltar i fjärrundervisning och undervisas av tre lärare på Kristinaskolan."

Vägg-i-vägg ligger en fristående grundskola vilket möjliggör språkligt och socialt utbyte mellan eleverna i skolorna."

Fakta är dock att skolans kunskapsuppdrag diskuteras innefattande behöriga lärare till 26 elever i den dagliga verksamheten. Det räcker inte heller att möjligheten till samverkan med den kommunala grundskolan vägg-i-vägg finns, när vi får rapporter om att samverkan mellan skolorna är obefintlig.

Hur fördelas statliga resurser

I SOU 2016:46 anges att resurserna som satsas på elever med dövhet, hörselnedsättning inte utnyttjas på bästa sätt. Det anges att av de medel som staten satsar på målgruppen kanaliseras 78 procent via specialskolan och endast 22 procent via kommunala grundskolor, kommunala s.k. hörselskolor samt friskolor. Utredningen konstaterar, helt i enighet med Barnplantorna, att detta är orimligt då 95 procent av eleverna med dövhet/hörselnedsättning fullgör sin skolgång i kommunala eller fristående skolor. Resurserna bör (2016:46) stärkas där majoriteten av eleverna befinner sig.

Hur går det för eleverna?

I SOU 2016:46 konstateras att få studier systematiskt undersökt måluppfyllelsen för elever med dövhet och hörselnedsättning. Utredningen begärde in betygsstatistik från SPSM. Den visar att över tid uppnår under hälften (38 procent) behörighet till gymnasiet. Av de elever som gick i speciella hörselklasser var 65 procent behöriga till gymnasiet och för de individintegrerade eleverna med hörselproblematik var 78 procent behöriga. Enligt samma betygsstatistik var 90 procent av alla grundskolors elever behöriga till gymnasiet.

Utredningen anger att: *"Resultaten visar att skolframgång är relaterat till graden av hörselnedsättning och att färre elever med gravare hörselnedsättning kvalificerade sig för högre studier."*

SOU 2016:46 konstaterar att elever med dövhet (utan CI-hörsel) underpresterar i en rad skolämnen. Liknande resultat och konstaterande återfinns även i studier i övriga Norden, men också utanför Norden. Forskning visar, vilket utredningen också poängterar, att utvecklingen inom CI-behandling tillsammans med tidig optimerad intervention och tillgång till språk har minskat skillnaderna mellan elever med dövhet eller hörselnedsättning och andra elever.

Hur stödjer staten alla elever?

Det är statens uppgift att på alla sätt stödja elever med dövhet och hörselnedsättning.

Det finns vägledning i den mest omfattande, genomgripande utredning (SOU 2016:46) som gjort på decennier för att konstatera:

- Omfördela statliga medel att följa den skolform där majoriteten av elever med dövhet, hörselnedsättning befinner sig.
- SOU 2016:46 konstaterar att barn ska tas emot i specialskolan endast om de har behov av en tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö.
- Specialskolan och grundskolan har olika målgrupper.

Det som benämns av SOU 2016:46 den teckenspråkiga specialskolan ska ha ett specialpedagogiskt uppdrag. En sådan kompetens kan enbart utvecklas om eleverna samlas på en specialskola. Med ett större antal elever skulle social och språklig dynamik vara gynnsam för varje elev i elevgruppen. Skolpersonal skulle även kunna bedriva ett inbördes kvalitativt utvecklings- och samverkansarbete för utveckling av specialpedagogisk spjutspetskompetens för en idag synnerligen komplex målgrupp. Låt det kosta pengar!

Utredningens (SOU 2016:46) påpekande att målgrupperna elever med dövhet/hörselnedsättning i specialskolan och den kommunala grundskolan måste differentieras är naturligtvis ett hot mot den omfattning statliga specialskolor som existerar idag. SPSM har som sitt övergripande mål kämpat för att rekrytera in elever i specialskolan på oklara mer kulturellt ideologiska grunder.

Statlig diskriminering

Målgrupperna måste differentieras över vilka elever med dövhet/hörselnedsättning som ska tas emot i den statliga specialskolan och vilka elever som ska gå i kommunal skola eller friskola. Görs inte detta snarast förblir det grovt diskriminerande av staten att så olikformigt fördela statliga pengar avseende skola för barn med dövhet/hörselnedsättning.

Utanförskapet pris är högt och har med skolresultaten att göra. Det är och förblir viktigt att inte låta kulturella dogmer gå före individuella barns behov. Det föds 200 barn med dövhet/hörselnedsättning varje år. Specialskolors statistik visar inga indikationer på att alla dessa elever börjar i specialskolan i mellan- eller på högstadiet på grund av skolmisslyckanden i hemskolan. När ska myter och direkt missledande information sluta spridas?

Utredningen SOU 2016:46, förpassades tydligen till byrålådan. Under tiden skallar ropen från SPSM och dövrörelsen; döva barn är alltid döva barn; de kommer tillbaka när de misslyckats på mellanstadiet; det går fler döva på universitetet än personer med hörselnedsättning. Inget av dessa påståenden som blivit till myter bär sanningens prägel.

Dövfödda barn behandlas idag med CI vid fem månaders ålder. Vilken handlingsberedskap finns för detta hos aktörer inom döv/hörselområdet? Inga, menar vi i Barnplantorna. ●

Ann-Charlotte Gyllenram

.....
"Dessa barn till
döva föräldrar skulle
kunna bli brobyggare
från dövvärlden ut i
majoritetssamhället."

Myter drabbar döva barn till döva föräldrar

Cochleaimplantat – hörsel i en ny era för döva barn

Idag genomgår över 90 procent av döva barn i Sverige en CI-behandling, som initieras med en operation/implantation. Metoden är framgångsrik och genom nationell hörselscreening direkt på BB diagnostiseras döva barn tidigt. Innebörden är att barn diagnostiserade med dövhet/grav hörselnedsättning kan genomgå en cochleaimplantat-operation redan vid cirka fem till sex månaders ålder. Detta revolutionerar för döva barn att få höra så tidigt. Därmed ges de möjligheter till normal hörsel- och talutveckling.

Kliniska beprövade erfarenheter och evidens finns. CI är idag en etablerad behandlingsmetod.

Spridning av myter gör att CI är kontroversiellt i vissa kretsar

Ändå är CI för döva barn fortsatt kontroversiellt trots evidens och klinisk beprövad

erfarenhet. Unga döva föräldrar, döva på grund av Connexin 26, tackar nej till CI för sina döva bebisar.

Kunskap finns idag om att dövhet på grund av Connexin 26 (den vanligaste genetiska orsaken till dövhet) ändå ger mycket goda möjligheter till normal hörsel- och talutveckling, om CI-operation utförs under ett års ålder (gärna redan vid sex månader).

Föräldrar gör därmed ett viktigt val för sina barn tidigt utifrån ett livsperspektiv för barn, antingen de säger JA eller NEJ till cochleaimplantat för sina barn. Ett ökande antal döva föräldrar säger nej till CI för sina barn. **Det blir ett ödesval för barnet!**

Döva barn till döva föräldrar kan bli fullt tvåspråkiga

Connexin 26 – tidig CI-operation – förskola med hörande barn – utvecklad intervention (hörselhabilitering) samt föräldrastöd till döva föräldrar innebär med stor sannolikhet normal hörsel- och talutveckling för barnet.

Samtidigt utvecklar barnet sitt modersmål (teckenspråk) i hemmiljö av sina föräldrar.

Dessa barn till döva föräldrar skulle i likhet med de s.k. hörande CODA-barnen (Children of Deaf Adults) kunna bli brobyggare från dövvärlden ut i majoritetssamhället.

Barn är alla vuxnas ansvar!

Vi är alla skyldiga barnen, så även i detta fall dövorganisationerna och diverse andra aktörer och myndigheter, att vara uppdaterade med kunskap i tiden för barnens skull.

Det handlar om att stödja föräldrar (hörande och döva) att göra optimala val för sina barn utifrån ett livsperspektiv för barnet och inte utifrån vuxnas livsperspektiv av idag! Det är att ha ett rättighetsperspektiv även för dagens döva barn.

Det finns inte längre några tveksamheter eller hinder för cochleaimplantatbehandling förutom dogmatiska synsätt. ●

Text: Ann-Charlotte Gyllenram